

trent samtidig med Fru Colletts „Amtmandens Døtre“ og Fredrika Bremers „Hertha“. Disse Bøger er ikke lidet beslægtede: og man kan ikke andet end heri se et stærkt Bevis paa, at de er typiske for deres Tid, at der er noget almen-gyldigt i den Bekendelse, de aflægger om, hvilke trange Kaar Tiden bød en Kvinde, der ragede op over Mængden, ligesom de ogsaa viser, at Bevidstheden herom nu begynder at vaagne hos Kvinderne. — Alvilda, Heltinden i *De Fornuftige*, er en jysk Degnedatter, begejstret for Ideen og anlagt til Kunstnerinde. Hun forlanger intet andet end Frihed til at udvikle sine ualmindelige Gaver og til at mødes med de faa beslægtede Aander, hun træffer i Livet; men hun bliver pint til Døde, trampet ihjel af Filistrenes Flok, blot fordi hun er mere værd end de. I sine bedste Partier giver Bogen en veltalende Fremstilling af Forfatterindens Anskuelser i forskellige Retninger. Overalt viser hun frit Blik og varm Følelse. Dersom man vil sammenligne disse Ungdomsskrifter af Pauline Worm med, hvad der senere kom frem af hende i Tidsskrifter og Bladartikler, kan man ikke andet end føle med Sorg, at hendes Udvikling er bleven standset i Utide. Hun er bestandig lige skarp, klar og slagfærdig, men i sine senere Skrifter forholdsvis tør, uden den Fylde og Rigdom, som Oplevelser giver.

Hvad hun har været for Kvindesagen, er det vanskeligt nærmere at bestemme. Hun har sørget for, at „dens Fugl ikke døde“ paa en Tid, da Tonerne var frosset fast i Struben paa dens første Forkynder her i Landet. Det er vel heller ikke uden Sammenhæng med hendes Virksomhed, at den Aandsretning, hun tilhørte, har haft mere aabent Øre for den end de fleste andre, og at de Egne, hvor hun færdedes, Midtjylland, nu er Hjemstedet for Sagens mest paa-lidelige og tro Tilhængere. At hun har paavirket Kvinder, der senere har arbejdet for Sagen, er ovenstaaende Digt eet Bevis paa. Hendes egen Stilling til Sagen var, som hele hendes Færd, i højeste Grad beskeden og uden personlig Fordringsfuldhed. Hun glædede sig, da Stuart Mills Bog blev indført i vor Literatur; og da „Dansk Kvindesamfund“ blev stiftet, tog hun af al sin Kraft Arbejdet op som menigt